

N:o 24.

Ank. till Riksd. Kansli den 23 Febr. 1874, kl. 1 e. m.

Utlåtande, med anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående tillstånd för Norbergs jernvägs nya aktiebolag att bibehålla lemnade försträckningar af allmänna medel m. m.

(R.-A.)

I betraktande af de förändrade förhållanden, som i afseende å Norbergs, från början för hästkraft afsedda, men sedermera till lokomotivbana med 4 fots spårvidd förändrade jernväg inträdt derigenom, att densammas ändpunkter Kärngrufvan och Engelsberg, komme att beröras hvar af sin särskilda jernväg, nemligen Krylbo—Norbergs och Stockholms—Westerås—Bergslagens. hvilka båda anlades med samma spårvidd som statens jernvägar, eller 4,83 fot, och då den betydligt ökade trafiken, hvars fordringar Norbergsbanan med jemförelsevis svag öfverbyggnad samt svåra lutnings- och krökningsförhållanden icke i sitt nuvarande skick förmådde tillgodose, gjorde banans ombyggande på ett mera tidsenligt sätt till en nödvändighet, har Norbergs jernvägs nya aktiebolag beslutit, bland annat: att bolagets jernväg skulle omläggas med 4,83 fots spårvidd; — att åt styrelsen eller delegerad af styrelsen och tre andra dertill utsedde aktieegare såsom förtroendemän uppdroges, dels att å dess vägnar hos Kongl. Maj:t söka koncession till omläggning af banan och fastställelse af planen därför, äfvensom rättighet att genom expropriation vinna för omläggningen nödig mark, dels och

Bih. till Riksd. Prot. 1874. 4 Saml. 1 Afd. 15 Häft.

att för anskaffande af erforderliga medel upptaga amorteringslån till belopp af 700,000 R:dr; — samt att styrelsen skulle hos Fullmäktige i Riksgälds-kontoret söka medgifvande att de tvänne till Norbergs jernvägsanläggning, af Riksgälds-kontorets medel utgifna lån öfverflyttades mot pant i den omlagda jernvägen, äfvensom att annan in-teckning i jernvägen med förmånsrätt efter Riksgälds-kontorets finge beviljas.

Sedan bolagets styrelse jemte förberörde tre förtroendemän, med anmälan om dessa beslut, hos Kongl. Maj:t gjort underdånig framställning i ämnet, samt Kongl. Maj:t deröfver infor-drat ej mindre Styrelsens för allmänna väg- och vattenbyggnader, än Fullmäktiges i Riksgälds-kontoret underdåniga utlåtande, hafva bemålde Fullmäktige under den 23 sistlidne Oktober an-fört, att ofvanomförmälda två särskilda lån å 100,000 R:dr B:ko hvardera, hvilkas kapitalåterstod nu utgjorde tillhoppa 242,277 R:dr 3 öre R:mt, blifvit jemte ut-fäst ränta förskrifna i i två särskilda af bolaget den 21 Maj 1855 till Riksgälds-kontoret eller ordres utgifna skuldförbindelser, för hvilkas innehåll in-teckning blifvit den 8 Mars 1859 af Gamla Norbergs bergslags häradsrätt beviljad och den 8 Oktober 1868 förnyad i »Norbergs jernväg med tillhörigheter»: att bolaget i förbindelse, likaledes af den 21 Maj 1855, åtagit sig att under all framtid vidmakthålla hela jernvägen med hvad dertill hörde i sådant skick, att den kunde för allmän trafik begagnas; samt att, då således den jernväg, hvars ombyggnad nu blifvit ifrågasatt, utgjorde säkerhet för ännu till största delen oguldna statslån, och det torde kunna ifrågasättas, huruvida förberörda år 1859 i »Norbergs jernväg med tillhörigheter» beviljade in-teckning medförde laglig säkerhet jemväl i den nu föreslagna ombyggda jernvägen, helst, enligt hvad Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader i sitt underdåniga utlåtande erinrat, icke få skiljaktigheter förefunnes mellan den föreslagna och den redan befintliga jernvägens läge i plan, Fullmäktige ansåge sig böra fästa uppmärksamheten på detta förhållande, förvissade att, derest Kongl. Maj:t skulle finna skäl i nåder bevilja det sökta tillståndet till jernvägens ombyggande, sådant icke komme att ske utan be-stämmande af sådana villkor och förbehåll, att den för statslånen lem-nade säkerhet bevarades oförminskad.

Efter erhållen del af Fullmäktiges berörda yttrande hafva bolagets styrelseledamöter och förtroendemän, uti en till Kongl. Maj:t den 4 sistlidne December ingifven underdånig skrift an-fört, att genom den utredning frågan, huruvida in-teckning i enskild jernvägsanläggning lagligen kunde meddelas, vunnit vid 1869 och 1871 års riksdagar, der densamma utgjort föremål för öfverläggning, kunde anses afgjordt att,

om sådan inteckning genom någon domares missuppfattning af inteckningslagarne blifvit meddelad, densamma dock icke kunde, i händelse af konkurs, medföra någon förmånsrätt till betalning ur panten; att således ingen synnerlig skada för Riksgälds-kontoret syntes skola uppstå, i fall den för de till anläggning och fullbordande af Norbergs jernväg lemnade lån meddelade inteckning i samma jernväg finge förfalla; men att, om ändock en sådan inteckning, vare sig att den beviljats i öfverensstämmelse eller i strid med gällande lag, skulle innefatta någon säkerhet eller medföra någon förmånsrätt, denna säkerhet måste oförminskad kvarstå, äfven om de gamla, vid inteckningens meddelande befintliga, numera utslitna jernvägsskenorna utbyttes mot nya eller förflyttades från den nuvarande bansträckningen till ett annat, för vissa delar af banan, utaf bolaget lagligen förvärfvadt jorodområde, hvadan Fullmäktiges i Riksgälds-kontoret framställning icke borde lägga hinder i vägen för nådigt bifall, i sakens närvarande skick, till den underdåniga ansökningen om rättighet för bolaget att på föreslaget sätt ombygga jernvägen; hemställande emellertid sökandena i underdånighet, då den i jernvägen meddelade inteckning icke syntes medföra någon egentlig säkerhet för Riksgälds-kontoret, om icke Kongl. Maj:t skulle tackas uti nådig Proposition föreslå Riksdagen att, i betraktande af det förhöjda värde jernvägen genom ombyggnaden skulle erhålla, samt den betydligt ökade trafik och deraf uppkommande behållning, som för framtiden vore att förvänta af denna jernbana, sedan den kommit i direkt beröring med Krylbo—Norbergs samt Stockholms—Westerås—Bergslagens jernvägar, medgifva, att den till Riksgälds-kontorets säkerhet för oftanämnda två lån meddelade inteckning i Norbergs jernväg finge dödas, mot det att Norbergs jernvägs nya aktiebolag på allmän bolagsstämma förklarade, lika med öfriga enskilda jernvägsbolag, hvilka erhållit statslån, att Norbergs jernväg med den sträckning den nu egde eller framdeles med Kongl. Maj:ts nådiga tillstånd kunde komma att erhålla, äfvensom alla dertill hörande byggnader och materiel, skulle i främsta rummet utgöra underpant för de försträckningar, bolaget af staten erhållit enligt ofvanberörda två till Riksgälds-kontoret år 1855 utfärdade skuldförbindelser, samt att, om bolaget ytterligare upptog lån, jernvägen och dess tillhörigheter icke finge användas till gäldande af sådant lån eller derå förskrifven ränta, förrän statens ifrågavarande fordran blifvit till fullo betald.

På grund af hvad sålunda förekommit har Kongl. Maj:t, som ansett sig icke böra till pröfning företaga ifrågavarande ansökan om tillstånd att omlägga Norbergs jernväg, förrän Kongl. Maj:t inhemtat Riks-

dagens yttrande i ämnet, uti ofvannämnda nådiga Proposition af den 16 sistlidna Januari, under erinran om de vilkor, som jemlikt Riksdagens underdåniga skrifvelse af den 17 Maj 1871 äro gällande för de låneunderstöd till enskilda jernvägsanläggningar, som Kongl. Maj:t eger anvisa utaf det till dess disposition ställda extra anslag af tio millioner Riksdaler, fästat uppmärksamheten derpå att hvad värde än må tillerkännas den inteckning, som Gamla Norbergs bergslags häradsrätt till säkerhet för statens ifrågavarande fordran fastställt uti »Norbergs jernväg med tillhörigheter», det dock torde vara obestridligt, att, derest samma jernväg blefve enligt derom väckta förslaget omlagd med 4,83 fots spårvidd och dyndelst komme i omedelbar beröring med Krylbo—Norbergs och Stockholms—Westerås—Bergslagens jernvägar, den sålunda omlagda jernvägen med dertill hörande byggnader och materiel skulle såsom underpant för nämnda fordran innefatta större säkerhet än den staten nu eger, äfven om panträtten icke blefve genom inteckning bekräftad; och har Kongl. Maj:t alltså föreslagit Riksdagen att:

dels medgifva att, derest Norbergs jernväg omlägges med 4,83 fots spårvidd, i enlighet med derom af Norbergs jernvägs nya aktiebolag antaget förslag, bolaget ändock må fortfarande på förut stadgade betalningsvilkor bibehålla de för jernvägsanläggningen beviljade försträckningar å återsäende oguldna belopp, uppgående sammanräknade till 242,277 R:dr 3 öre, emot följande, i öfverensstämmelse med hvad Kongl. Maj:t och Riksdagen i likartade fall stadgadt, af Kongl. Maj:t nu föreslagna vilkor:

1:o) att kostnadsförslag och arbetsplan för nya jernvägsanläggningen fastställas af Kongl. Maj:t;

2:o) att jernvägsanläggningen med alla dertill hörande byggnader och materiel skall utgöra underpant för ifrågavarande, af staten lemnade försträckningar;

3:o) att Kongl. Maj:t skall insätta en ledamot i bolagets styrelse och utse en revisor att deltaga uti granskningen af bolagets förvaltning och räkenskaper, samt att arvode till sålunda utsedd styrelseledamot och revisor skall bekostas af bolaget;

4:o) att bolaget skall underkastas alla de vilkor och kontroller, som af Kongl. Maj:t pröfvas lämpliga och nödiga; samt

5:o) att i öfrigt de vid beviljandet af ifrågavarande försträckningar meddelade bestämmelser skola fortfarande i tillämpliga delar lända till efterrättelse;

dels och, såsom följd häraf tillåta, att statens panträtt i de delar af gamla jernvägen, som efter omlagningen icke komma att i nya

jernbanan ingå, må upphöra, äfvensom att den uti nuvarande jernvägen med tillhörigheter fastställda in-teckning må, sedan jernvägen blifvit efter omläggningen afsynad och godkänd, förfalla.

Stats-Utskottet, till hvars utlåtande Kongl. Maj:ts ifrågavarande nådiga Proposition blifvit remitterad, får, på grund af hvad deri blifvit anfördt, hemställa,

att Riksdagen måtte bifalla hvad Kongl. Maj:t sålunda i nåder föreslagit.

Stockholm den 23 Februari 1874.

På Stats-Utskottets vägnar:

Arvid Fr:son Posse.

N:o 25.

Ank. till Riksd. Kansli den 23 Febr. 1874, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående sökt eftergift å arrendet för Wenngarns kungsgård.

(I.-A.)

Efter det Löjtnanten E. Alexanderson, hvilken på arrende under 20 år från midfastan 1870 innehar Wenngarns kungsgård i St Olofs socken och Erlinghundra härad af Stockholms län, på grund af den förlust och de kostnader, som han, till följd af en å kungsgårdens ut-
hus genom åskeld inträffad brand, fått vidkännas, hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhållit, att antingen nuvarande arrendet finge för år

Bih. till Riksd. Prot. 1874. 4 Saml. 1 Afd. 15 Häft.